

Magiczny
Kraków

Wystawa plenerowa o Krakowie w forcie Kościuszko

2025-08-19

W sobotę, 23 sierpnia odbędzie się otwarcie wystawy plenerowej: „ARTE ET MARTE. Stanisława Starzewskiego krajobrazy artystyczne i militarne” na terenie Fortu 2 „Kościuszko”. Wydarzenie będzie okazją do zwiedzenia wystawy z jej współautorem, dr Krzysztofem Wielgusem. Początek o godz. 16.00.

Arte et marte, czyli sztuką i orężem. To tytuł wystawy plenerowej, przygotowanej przez Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie, w oparciu o unikatowe zbiory fotograficzne, udostępnione przez Jadwigę i Witolda Starzewskich. Twórcą kolekcji był Stanisław Starzewski (1875-1969). Był to człowiek niezwykle – forteczny inżynier, kapitan, później major cesarskiej i królewskiej armii, ostatni dowódca Dyrekcji Inżynierii Twierdzy Kraków, a po 1918 r. pułkownik Wojska Polskiego. Był jednym z twórców wojsk inżynieryjnych II Rzeczypospolitej, współautorem zwycięstwa 1920 roku, aktywnym uczestnikiem konspiracji Polskiego Państwa Podziemnego w czasie II wojny światowej. Był także artystą i wynalazcą.

Wystawa „Arte et marte” to opowieść o dawnym Krakowie, militarnym i niemilitarnym, przedstawiona za pomocą obrazów, utrwalonych na kliszy przez jednego z twórców Twierdzy Kraków i równocześnie wrażliwego artystę, będącego uosobieniem belle époque i Młodej Polski. Jest to także czas drugiej rewolucji przemysłowej, jej techniki i sztuki. Cenne, w większości prezentowane po raz pierwszy fotogramy, zestawione są w trzech grupach tematycznych. Najpierw Starzewski przedstawia się nam jako człowiek – syn nobliwej krakowskiej rodziny, uczeń, kadet, inżynier wojskowy i pułkownik Wojska Polskiego. Następnie ukazuje warsztat swojej pracy: tajemnicze oblicze Twierdzy Kraków, wielkiej przestrzennej instalacji militarnej, mającej wpływ na przebieg i rezultaty I wojny światowej. Na koniec, Starzewski zabiera nas na wycieczkę po jego Krakowie i okolicach, prowadząc przez krajobrazy z początków XX wieku. Były one tak harmonijne i malownicze, iż w 1912 roku brytyjski twórca idei „miast ogrodów” Ebenezer Howard nazwał je wprost „miastem-ogrodem z naturalnego rozwoju”. Na wielu zdjęciach inżynier-artysta, we wzruszający sposób portretuje również swoją małżonkę – towarzyszkę fotograficznych wypraw, Austriaczkę rodem, a Polkę z wyboru, Hildę z domu Trisch.

Scenerią, w której przeniesiemy się do epoki „Zielonego Balonika”, gdzie kawiarniany duch kontrastował z grozą pancernych konstrukcji, będzie zachodni front Fortu 2 „Kościuszko”, a dokładniej jego kaponiera VI. W odrestaurowanym do standardu parku otoczeniu fortu, w obecności rodziny Stanisława Starzewskiego, zobaczymy plansze plenerowej wystawy przywołującej Kraków sprzed 120 lat. Scenariusz wystawy opracowali: Jadwiga Starzewska i dr inż. arch. Krzysztof Wielgus. Wydarzenie rozpocznie się w sobotę, 23 sierpnia, o godz. 16.00. Autorką kompozycji graficznej jest architektka krajobrazu Marta Chrząszczyk.

Wystawa to także symboliczny początek nadania parkowo-fortecznych przestrzeni Fortu 2 „Kościuszko” funkcji ekspozycyjnej. Odrestaurowany przez Zarząd Budynków Komunalnych w imieniu Gminy Miejskiej Kraków fort jest dziś nie tylko Pomnikiem Historii Rzeczypospolitej Polskiej, to także miejscem rekreacji i przestrzenią rozwoju kultury.